

A világ ökológiai jogainak egyetemes nyilatkozata

Universal Declaration of the World's Ecological Rights Déclaration universelle des droits écologiques du monde

Preambulum

Az ember a Föld élőlények egyike, életének alapvető feltételeit a földi élet fennmaradása biztosítja, így élőlénytársaival, illetve a világ egészével sorsközösséget alkot, és az e közösség működésébe való emberi beavatkozás mértékével arányosan nő az ember iránta fennálló felelőssége.

Tekintettel arra, hogy az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának az ENSZ közgyűlése általi elfogadása és az ember alapvető jogainak elismerése hathatós eszköznek bizonyult a Nyilatkozatban megfogalmazott célok előmozdítására: a nemzetek közötti tartós béke, kölcsönös megértés és tisztelet feltételeinek megteremtésére;

tekintettel arra, hogy az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának elfogadása óta eltelt fél évszázad alatt nyilvánvalóvá vált, hogy az ember alapvető jogainak az élővilággal és egész természeti környezetünkkel szembeni egyoldalú (azaz az emberiség kizárólagos jogaiként való) érvényesítése rendkívüli ökológiai veszélyekkel jár, mivel így az emberi érdekérvényesítésnek nem szab gátat szükséges és arányos jogi korlátozás;

tekintettel arra, hogy az ember egyoldalú érdekérvényesítése következtében megbomló természetes egyensúly és az így elmélyülő ökológiai válság a világháborúhoz hasonló nagyságrendű veszélyt jelenthet az emberiség jövőjére nézve (ideértve a megfogyatkozott erőforrások miatt kitörő fegyveres konfliktusokat is), és az nyilvánvalóan ellentétes az ENSZ nyilatkozat eredeti céljával: a világbéke alapvető jogi feltételeinek és kereteinek megteremtésével;

felismerve, hogy az élővilággal és embertársainkkal való békés egymás mellett élés hosszútávú feltételeinek biztosításához, a természet és az emberi kultúra egyensúlyának megőrzéséhez – az emberiség fennmaradása érdekében is – szükség van az ember alapvető jogainak ökológiai kiterjesztésére: vagyis élőlénytársaink és az ökoszisztémák alapvető jogainak elismerésére;

tekintettel arra, hogy nem fenntartható a környezetvédelem fogyasztói szemléletmódja, amely egyoldalúan az emberi szempontokat érvényesíti, és lényegében az ember világfogyasztói életmódjának biztosítékaként funkcionál; és az egyoldalú emberi érdekérvényesítés magának a – természet és az emberi kultúra közti különleges szimbiózist lehetővé tevő – világnak a fennmaradását sodorja veszélybe;

elismerve, hogy a harmadik évezredben immár maga a világ bizonyul legfőbb védendő értékünknek, és szükségessé vált a környezetvédelemnek világvédelemként történő újraértelmezése: az emberi szempontok mélyreható ökológiai kiterjesztése, amely által az emberi élet (sajátos jogaival, az emberi jogokkal) immár nem a környezetével szemben és azon kívül áll, hanem a megőrzendő-védendő világ egészébe integrált alapjogi keretben értelmezendő;

felismerve és vállalva az ember globális ökológiai felelősségét a jelen nyilatkozatot aláíró államok kimondják, hogy az embert, aki jogot formál és jogokat gyakorol a világ létezői felett, kötelesek is terhelik a világgal szemben, s megfogalmazzák a világ létezőinek következő alapvető jogait, vagyis a világgjogokat:

A) Minden létező alapvető jogai

1. cikk Jog a létezéshez

Minden létezőnek: élőnek és élettelennek velekeletkezett és elidegeníthetetlen joga van a létezéshez, és ahhoz, hogy e jogát az ember tiszteletben tartsa. Az egyes létezők e jogának korlátját a többi létező alapvető jogai képezik.

B) Az élőlények alapvető jogai

2. cikk Jog a világhoz

Minden élőlénynek joga van ahhoz, hogy a természet egyensúlyában betöltött szerepét kibontakoztathassa, és hogy e jogát, vagyis a világhoz való jogát az ember tiszteletben tartsa, különös tekintettel az élőlény életfeltételeihez, élőhelyhez és genetikai azonosságára megőrzéséhez való jogára.

3. cikk Jog a háborítatlansághoz

Minden élőlénynek joga van ahhoz, hogy létezésében és a világ természeti egyensúlyában betöltött szerepének megvalósításában az ember felelőtlenül, szükségtelenül és aránytalanul ne háborgassa.

C) A beavatkozó felelőssége

4. cikk A részes államok kötelezettsége

A jelen nyilatkozatot aláíró államok kinyilvánítják azon szándékukat,

a) hogy jogalkotásuk és egyéb döntéseik meghozatala során törekednek a világot alkotó élő és élettelen létezők fent nevesített alapvető jogainak figyelembevételére, s

b) hogy elsősorban az oktatásban és a tömegtájékoztatásban minden rendelkezésre álló eszközzel elősegítik a világ élő és élettelen lényei világhoz való alapvető jogára tisztelettel tekintő, felelősségteljes gondolkodásmódnak az emberek egyre szélesebb köreiben történő elterjedését, valamint az emberközpontú környezetvédelemtől az ökoszisztéma-központú környezetvédelem felé történő elmozdulást. Különösen tekintettel kell lenni arra, hogy az ökológiai egyensúly felborításával fenyegetnek azok a nézetek, amelyek az emberi felsőbbrendűsége hivatkozva nem tartják tiszteletben élőlénytársaink és a világ alapvető jogait.

Jelen nyilatkozat célja a világot alkotó élő és élettelen létezők alapvető jogainak elismerése, ezért a nyilatkozatban foglaltak semmilyen tekintetben nem értelmezhetők és alkalmazhatók a múltban biztosított vagy a jövőben biztosítandó, a jelen nyilatkozatban foglalt jogokhoz képest a világjog kedvezményezettjei számára erősebb védelmet jelentő jogok korlátozásaként.

5. cikk

Az ENSZ Fenntartható Fejlődés Bizottságának Világjogi Bizottsággá alakítása

A jelen nyilatkozatot aláíró államok felkérlik az ENSZ Fenntartható Fejlődés Bizottságát:

- a) a jelen nyilatkozatban szereplő fogalmak és alapjogok pontos értelmezésére,
- b) a jelen nyilatkozat alkalmazására, ezen belül a jogérvényesítés mechanizmusának kidolgozására, különös tekintettel a Jövő Nemzedékek Ombudsmanja intézményének létrehozására,
- c) és megbízására az aláíró államok jogalkotásának és jogalkalmazásának a jelen nyilatkozat révén létrejövő világjognak való megfelelés szempontjából történő figyelemmel kísérésére.

6. cikk Fogalmak

Világ alatt a világegyetem ember által mindenkor ismert része, mint az emberi élet és legtágabb értelemben vett környezete értendő.

A *világ alapvető jogai, vagy más néven világjogok* alatt a világot alkotó létezők (élő és élettelen lények) fent (1-3. cikkek) nevesített alapvető jogainak összessége értendő.

Ökoszisztéma alatt az élőlények és élettelen környezetük teljes kapcsolatrendszere (beleértve kölcsönhatásait is) értendő.